

OKUMA GÜÇLÜĞÜ YAŞAYAN ÖĞRENCİLERİN SINIFTAKİ DAVRANIŞLARININ İNCELENMESİ ÜZERİNE NİTEL BİR ARAŞTIRMA

ARAŞTIRMA MAKALESİ

Özgür SİREM¹, Özlem BAŞ²

1 Dr., Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı, Öğretim Programları Dairesi, dr.ozgursirem@gmail.com, ORCID: 0000-0001-8404-5617.

2 Doç. Dr., Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, dr.ozlembas@gmail.com, ORCID: 0000-0002-0716-103X.

Geliş Tarihi: 06.03.2020 Kabul Tarihi: 25.08.2020 DOI: 10.37669/milliegitim.699644

Öz: Bu araştırmada, okuma güçlüğü yaşayan öğrencilerin sınıftaki davranışları incelenmiş ve bu davranışlara yönelik öğretmen görüşleri doğrultusunda çözüm önerileri geliştirilmiştir. Nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması deseninin kullanıldığı bu araştırmada, okuma güçlüğü yaşayan öğrencilerin sınıfta istenmeyen davranışlarına ilişkin durumları betimlenmeye çalışılmıştır. Öğretmenlerin görüşleri araştırmacılar tarafından geliştirilmiş görüşme soruları ile elde edilmiştir. Araştırmaya ölçüt örnekleme yoluyla sınıfında okuma güçlüğü olan 15 sınıf öğretmeni katılmıştır. Araştırmanın verileri içerik analizi yöntemi ile çözümlenmiştir. Öğretmen görüşlerine göre, okuma güçlüğü yaşayan öğrenciler sınıfta istenmeyen davranış olarak, hırçınlık, agresif hareketlerde bulunma, kâğıt kesme, başka şeylerle ilgilenme, okuma yaparken takip etmeme ve sınıf içerisinde dikkat çekme davranışları sergilemektedirler. Elde edilen sonuçlara göre, okuma güçlüğü yaşayan öğrencilerin sınıf içerisinde içe kapanıklık, yetersizlik, hırçınlık gibi istenmeyen davranışlar sergilediği, bu istenmeyen davranışların ortadan kaldırılması için bu öğrencilerin okuma güçlüklerinin giderilmesi ve öğrenciyi başarı duygusunu kazandırmak gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Okuma güçlüğü, ilkökul öğrencileri, sınıfta istenmeyen davranışlar, sınıf öğretmenleri

A QUALITATIVE RESEARCH ON THE BEHAVIORS' OF STUDENTS WITH READING DIFFICULTIES IN THE CLASSROOM

Abstract:

In this study, the undesirable behaviors of students who have reading difficulties in primary school were examined and it was aimed to develop solutions in line with the opinions of the teachers about these undesirable behaviors. In this study, where a case study pattern, which is one of the qualitative research methods, is used, the situations related to the undesirable behaviors of the students who have reading difficulties are tried to be described. Teachers' opinions were obtained through interview questions developed by the researchers. 15 primary school classroom teachers who have students with reading difficulties in their class participated in the research by criterion sampling. The data of the research were analyzed by content analysis method. According to the opinions of the teachers obtained in the research, students who have reading difficulties exhibit behaviors such as grudge, aggressive movements, cutting paper, dealing with other things, not following while reading and display drawing attention behaviors in the classroom. According to the results obtained, it was concluded that students with reading difficulties exhibit undesirable behaviors such as introversion, inadequacy, and hurtfulness in the classroom, and in order to eliminate these undesired behaviors, it is necessary to eliminate these students' reading difficulties and give the student a sense of accomplishment.

Keywords: Reading difficulty, primary school students, undesirable behaviors in the classroom, classroom teachers

Giriş

Okuma güçlüğü, akranlarıyla benzer zekâ düzeyine sahip, herhangi bir fiziksel (görme, işitme) ve nörolojik (dikkat eksikliği, beyin hasarı ve hiperaktivite bozukluğu) problemi olmayan bireylerin akıcı okuma ve okuduğunu anlama becerilerini kullanamaması veya yetersiz şekilde kullanması olarak tanımlanmaktadır (Akyol ve Kodan, 2016; Bond ve Tinker, 1957; Kanık Uysal ve Akyol, 2019; Kuruyur, 2014; Rasinski, 2003; Özbay ve Melanlıoğlu, 2008; Sidekli ve Yangın, 2005; Walker, 1954). Okuma güçlüğü, bireyin okumaya engel teşkil edebilecek fiziksel (işitme, duyma) ve zekâ seviyesi yönünden herhangi bir problemi olmamasına rağmen, okuma becerisinin kendi sınıf seviyesinde olan öğrencilerden geride olmasıdır (Sirem, 2020, s. 3). Okuma güçlüğü

olan öğrencilerin zihinsel gelişim açısından Bloom taksonomisinde (bilişsel, duyuşsal, devinişsel alan) verilen alanlarda yeterli olmadığı gözlemlenmiştir.

Okuma güçlüğü olan öğrenciler; okuma da hatalar yapan, eksik okuyan, eklemeler yapan, tekrarlamalar yapan, geri dönüşler yapan, uzun kelimeleri okumakta zorlanan, satır atlayan, bulunduğu sınıf seviyesinin altında okuyan öğrencilerdir. Okuma güçlüğü olan öğrencilerin aynı zamanda kaynaştırma eğitimine alınması gerektiği gibi bir kanı da bulunmaktadır. Kaynaştırma eğitimine alınan öğrenciler zekâ seviyesi düşük, tanı konulmuş öğrencilerden oluşmaktadır. Buna karşın okuma güçlüğü olan öğrenciler, sınıf içerisinde öğretmen gözlemleri, okuma envanterleri, hızlı otomatik isimlendirme testleri ve okuduğunu anlama testleriyle tespit edilmektedir.

Öğrencilerde bulunan okuma güçlükleri bireyin diğer derslerini olumsuz olarak etkilemekte ve dolayısıyla bu durum ileriki yaşamını da ilgilendirmektedir. Bu sebeplerden öğrencilerde bulunan okuma güçlüklerinin erken yaşlarda tespit edilip giderilmesi önem arz etmektedir. Okuma güçlüklerinin erken yaşlarda tespit edilmesinde Hızlı Otomatik İsimlendirme [HOİ] testleri kullanılmaktadır. Karadağ, Keskin ve Arı (2019) "Hızlı Otomatik İsimlendirme ve Okuduğunu Anlama İlişkisinde Okuma Becerisinin Aracılık Etkisi" adlı çalışmalarında, hızlı otomatik isimlendirme testlerinin erken yaşta okuma güçlüğü yaşayan öğrencileri tespit etmede etkili olduğunu belirtmişlerdir.

Erken yaşlarda tespit edilen okuma güçlükleri, öğrencilerde erken önlem alınmasını da sağlar. Bu da bireyin psiko-sosyal gelişimine olumlu katkı sağlayacaktır. Önlem alınmamış okuma güçlüklerinin, bireyin psiko-sosyal gelişimine olumsuz etkisi göz önünde bulundurulmalıdır. Erikson'un Psiko-Sosyal Gelişim Kuramı'na göre 7-11 yaş aralığında olan bireyin 'çalışkanlık' duygusunu edinmesi çok kritiktir. 7-11 yaş aralığında olan bireyin okul yaşantısı da bu dönemde önemli bir yer tutmaktadır. Aynı zamanda bireyin öğrendikleriyle, başardıklarıyla çevresinde beğeni ve takdir toplaması bu dönemde vazgeçilmez bir ihtiyaçtır. Bu nedenle öğretmenlerin çocuğun başarı ihtiyacının doyurulmasında hayati önemi bulunmaktadır (Gürses ve Kılavuz, 2011, s. 155). Bireyin bu dönemde bu başarı duygusunu alabilmesi ve çevresinden beğeni ve takdir toplayabilmesi için derslerinde başarılı olması gerekmektedir. Derslerdeki başarıyı iyi bir okuma ve okuduğunu anlama sağlayabilir. Bu sebeplerden bireyin bu dönemde okuma güçlüklerinin ortadan kaldırılması önemlidir.

Okuma güçlüklerinin tespiti ve giderilmesi bu kadar önem arz ederken, aynı zamanda okuma güçlüğü yaşayan öğrencilerin sınıf içerisinde istenmeyen davranışlar da sergilediği öğretmen gözlemlerinde tespit edilmiştir. Bu istenmeyen davranışların açığa çıkarılması ve giderilmesi ayrıca önem arz etmektedir. Yapılan çalışmalar incelendiğinde; Pala (2005, s. 178), öğretmenlerin yaklaşık %54'ünün öğrencilerdeki istenmeyen davranış problemlerinin dersteki öğretimi önemli derecede düşürdüğünü ifade etmiştir. Şentürk ve Oral (2008, s. 23), sınıf yönetimi ile ilgili olarak Türkiye'de

yapılmış olan çalışmaların incelenmesi ilgili gerçekleştirdiği araştırmada; iyi ve düzenli bir öğretim için sınıf yönetiminin gereklilik haline geldiğini belirtmiştir. Bu araştırmalar dikkate alındığında sınıfta istenmeyen davranışların artması ile öğrencilerin öğrenme düzeyinin de azaldığı görülmektedir.

Türkiye’de okuma güçlüğü yaşayan öğrencilerin sınıfta istenmeyen davranışlarının incelenmesi ile ilgili olarak çalışmaların yapıldığı ancak yeterli sayıda çalışma yapılmadığı söylenebilir. Bu konuda yapılan çalışmalara bakıldığında; okuduğunu anlama, okuduğunu anlama becerilerinin geliştirilmesi, okuma güçlüğü yaşayan öğrencilerle yapılan uygulamalar, okuma ve yazma becerilerinin geliştirilmesine yönelik durum çalışmaları, okuma güçlüklerinin giderilmesi, rehberli ve zenginleştirilmiş okuma yönteminin etkisi gibi çalışmaların yapıldığı görülmektedir (Kocaarslan, 2019, s. 5; Sidekli ve Yangın, 2005, s. 5; Akyol ve Kodan, 2016, s. 3; Yıldız, 2013, s.1466; Kanık Uysal ve Akyol, s. 29, 2019; Sözen, 2017; Kuruyer, 2014; Özbay ve Melanlıoğlu, 2008, s. 31). Okuma güçlüğü alanında yapılan çalışmalar incelendiğinde genelde okuma güçlüklerinin tespiti ve giderilmesine yönelik çalışmalar olduğu söylenebilir.

Sınıfta istenmeyen davranışlar ile ilgili olarak yapılan çalışmalara baktığımızda ise; ilkökul düzeyinde olan öğrencilerin sınıfta istenmeyen davranışlarının öğretmen gözüyle karşılaştırılması, ilkökul öğretmenlerinin öğrencilerde istenmeyen davranışlara yönelik tepkileri, sınıf içi yönetimde karşılaşılan problemler, öğretmenlerin buna yönelik tepkileri ve bunların öğrencilerin üzerindeki etkisi, öğrencilerin istenmeyen davranışlarını önlemeye yönelik olarak oluşturulan disiplin modelleri ve sınıf yönetimi alanında Türkiye’de gerçekleştirilen çalışmaların yorumlanması (Çapri, Balcı ve Çelikkaleli, 2010, s. 89; Girmen, Anılan, Şentürk ve Öztürk, 2006, s. 234; Erol, Özyaydın ve Koç, 2010, s. 25; Pala, 2005, s. 171; Şentürk ve Oral, 2008, s. 24) olduğunu görmekteyiz. Bu konuda yapılan araştırmalar genelde tüm sınıf düzeylerini ve öğrencileri kapsayan sınıf yönetimi ve sınıf içi istenmeyen davranışların önlenmesine yönelik modeller olmuştur.

Öğretmenlerle yapılan bu çalışmada, okuma güçlüğü yaşayan öğrencilerin istenmeyen davranışlarını tespit etmek ve bu istenmeyen davranışlara yönelik olarak öneriler geliştirmek hedeflenmiştir. Bu çalışmanın öğretmenlere, sınıflarında istenmeyen davranışları nasıl gidereceği konusunda rehber olacağı düşünülmektedir. Aynı zamanda bu çalışmanın okuma güçlüğü yaşayan öğrencilerin sınıfta ne gibi istenmeyen davranışlar sergilediği öğretmen görüşlerine göre tespit edilmiş ve bu istenmeyen davranışların giderilmesinde alınması gereken önlemler konusunda alan yazına katkı sağlanacağı düşünülmüştür. Bu bağlamda öğretmenlerle görüşme yöntemi kullanılarak aşağıda verilen problem cümlesine ve alt problemlere yanıt aranmıştır.

Problem Cümlesi: Öğretmen görüşlerine göre, okuma güçlüğü olan öğrencilerin sınıfta istenmeyen davranışları ve bu istenmeyen davranışlara yönelik olarak önerileri nelerdir?

Alt problemler:

1. Okuma güçlüğü olan öğrenciler sınıf içerisinde ne gibi istenmeyen davranışlar sergilemektedir?
2. Okuma güçlüğü olan öğrencilerin sınıf içerisinde göstermiş olduğu istenmeyen davranışlara yönelik olarak öğretmenlerin almış olduğu önlemler nelerdir?
3. Okuma güçlüğü yaşayan öğrenciler tarafından gösterilen istenmeyen davranışların giderilmesi için öğretmenler tarafından ne gibi öneriler sunulmaktadır?

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması deseninin kullanıldığı bu çalışmada, okuma güçlüğü yaşayan öğrencilerin sınıftaki davranışlarına ilişkin durumları betimlenmeye çalışılmıştır. Nitel araştırmaların özelliği, çıktılardan ya da ürünlerden daha fazla süreç boyutu ile ilgilenilmesidir. Dolayısıyla nitel araştırmalarda anlamlar önem taşımaktadır (Meriam, 1988, s. 19). Yapılan araştırmanın deseni iç içe geçmiş tek durum desendir. Yıldırım ve Şimşek'e (2013, s. 71) göre, iç içe geçmiş tek durum desenlerinde kurumun tamamı analiz birimi olarak alınmalı ve ulaşılabilecek tüm öğretmenlerden veri toplanmalıdır. Bu bağlamda çalışmada ilkökul düzeyinde görev yapan öğretmenlerle yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılmıştır.

Çalışma Grubu

Yapılan bu araştırma, Ankara'nın Sincan ilçesinde bir ilkökul kurumunda 2019-2020 eğitim-öğretim yılında 15 sınıf öğretmeniyle gerçekleştirilmiştir. Araştırmada sınıf öğretmenlerinin, sınıflarında okuma güçlüğü yaşayan öğrencilerin sınıftaki davranışlarını belirlemek için oluşturulan çalışma grubu, amaçlı örnekleme yöntemi olan ölçüt örnekleme yöntemi ile oluşturulmuştur. Marshall'a (1996, s. 523) göre örnekleme yöntemi asıl olan nokta seçilecek olan durumların bilgi sağlama açısından zengin olmasıdır. Marshall ve Rossman (2014) ise ölçütün araştırmacı tarafından oluşturulabileceği ya da daha önceden hazırlanmış ölçütler listesi kullanılabileceğini ifade etmiştir. Araştırmanın örneklemini, okuma güçlüğü yaşayan öğrencileri olan sınıf öğretmenleri oluşturmaktadır. Aşağıdaki tabloda çalışmaya katılan öğretmenlerin özellikleri verilmiştir.

Tablo 1. Araştırmaya katılan katılımcıların demografik özellikleri

Öğretmenler	S1	S2	S3	S4	S5	S6	S7	S8	S9	S10	S11	S12	S13	S14	S15
Yaş	38	48	44	34	45	39	45	38	34	36	49	39	34	30	30
Cinsiyet	K	K	E	K	K	K	E	E	K	K	K	K	K	K	K
Kıdem yılı	17	23	18	13	20	17	23	15	8	14	24	18	12	8	9
Eğitim durumu	L.	L.	L.	L.	Y.L.	L.	L.	L.	L.	L.	L.	L.	L.	L.	L.
Sınıf düzeyi	2	3	2	2	3	2	2	2	2	3	3	4	4	4	3

K: Kadın, E: Erkek, L.: Lisans, Y.L.: Yüksek lisans

Tablo 1'e bakıldığında araştırmaya, 3'ü erkek 12'si kadın, 30-45 yaşları arasında değişen 15 sınıf öğretmeni katılmıştır. Bu öğretmenlerden 7'si 2. sınıf, 5'i 3. sınıf ve 3'ü ise 4. sınıf öğretmenidir. Araştırmaya en düşük 8, en yüksek 24 kıdem yılına sahip 1 yüksek lisans ve 14 lisans mezunu olan öğretmen katılmıştır.

Araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin gözlemlerine göre, sınıflarında okuma güçlüğü yaşadığını belirttiği öğrencilere ilişkin olarak, aşağıdaki tabloda öğrencilerin demografik özellikleri verilmiştir.

Tablo 2. Okuma güçlüğü yaşayan öğrencilerin demografik özellikleri

Cinsiyet	Erkek:17	Kız:15	Toplam
Öğrencilerin sınıf düzeyleri	2.Sınıf: 10	3.Sınıf:16	4.Sınıf:6
			32

Tablo 2'ye baktığımızda araştırmada, 17 erkek ve 15 kız olmak üzere toplam 32 öğrenci yer almıştır. Araştırmada ikinci sınıf düzeyinde 10, üçüncü sınıf düzeyinde 16 ve dördüncü sınıf düzeyinde 6 öğrenci vardır.

Veri Toplama Araçları

Yapılan bu araştırmada sınıfta istenmeyen davranış sergileyen ve okuma güçlüğü yaşayan öğrencilerin, bu davranışlarını belirlemek amacı ile Araştırmacılar tarafından oluşturulan görüşme formları kullanılarak veriler toplanmıştır. Yıldırım ve Şimşek (2016, s. 78) görüşme sorularının sahip olmuş olduğu belirli düzeydeki standartlık ve esneklik sebebi ile yazmaya ve doldurmaya dayalı testler ve anketlerdeki sınırlılığı ortadan kaldırması ve belirli bir konuda derinlemesine bilgi edinmeye yardımcı olması nedeniyle araştırmacılar tarafından sıklıkla tercih edildiğini ifade etmiştir.

Araştırmacılar bireysel görüşme sorularını hazırlarken öncelikle bu konuda daha önce yapılmış olan çalışmalarını incelemiş ve başlangıçta 11 maddeden oluşan bir gö-

rüşme sorusu hazırlanmıştır. Daha sonra 11 maddeden oluşan sorular, alan uzmanları tarafından incelenmiş ve katılımcılara yönelik olarak amaca hizmet eden 7 soruya indirilmiştir. Hazırlanan yarı yapılandırılmış bireysel görüşme soruları katılımcılara birebir sorulmuş ve katılımcılardan izin alınarak sesli olarak kayıt altına alınmıştır. Görüşme formunda katılımcılara ilkökul düzeyinde okuma güçlüğü yaşayan öğrencilerin sınıfta istenmeyen davranışlarının neler olduğu ve bu istenmeyen davranışlara yönelik ne tür önlemler alındığı sorulmuştur. Hazırlanan soruların kolay ve anlaşılır olmasına, katılımcıyı yönlendirmemesine dikkat edilmiştir.

Verilerin Toplanması

Yapılan çalışmada görüşme soruları sınıf öğretmenlerine, çalışmayı yürüten araştırmacı tarafından tonlama, mimik ve jestlere özen gösterilerek aynı tarzda sorulmuştur. Yapılan araştırmada sorular, öğretmenlerin rahat olabileceği ve elde edilen kayıtların korunacağı bir ortamda gerçekleştirilmiştir. Öğretmenlerin sorulara vermiş olduğu yanıtlar araştırmacı tarafından sesli kayıt altına alınmıştır. Öğretmenlerin vermiş olduğu cevaplar çalışmayı sürdüren araştırmacılar tarafından analiz edilmiştir. Elde edilen veriler araştırmacılar tarafından bilgisayar ortamında yazıya çevrilmiştir. Çalışmaya katılan öğretmenlerin vermiş oldukları yanıtlar çalışmanın bulgular bölümünde ayrıca verilmiştir.

Araştırmanın aktarılabiliğini sağlamak, amacıyla ayrıntılı betimleme yapılmış ve amaçlı örnekleme alınmıştır. Araştırmanın tutarlılığını sağlamak için iki araştırmacı tarafından elde edilen kodlar karşılaştırılmıştır. Araştırmada toplanan veriler teyit edilebilirlik açısından arşivlenmiştir (Yıldırım ve Şimşek, 2016, s. 77).

Araştırmadaki verilerin güvenilirliğini sağlamak için araştırmayı yapan araştırmacılar dışında olan bir uzman tarafından veriler incelenmiş ve katılımcıların vermiş oldukları cevaplar ile karşılaştırma yapılmıştır.

Tablo 3. Araştırma soruları ile bağlantılı görüşme soruları

Araştırma soruları	Bağlantılı görüşme soruları
1. Okuma güçlüğü olan öğrenciler sınıf içerisinde ne gibi istenmeyen davranışlar sergilemektedir?	1.Sınıfınız da okuma güçlüğü yaşayan öğrenci var mı? Varsa bu öğrenciler sınıf içerisinde ne gibi istenmeyen davranışlar sergilemektedir? 2.Sınıfınızda okuma güçlüğü yaşayan öğrencilerin istenmeyen davranışları genellikle neden kaynaklanmaktadır? Açıklar mısınız?
2. Okuma güçlüğü olan öğrencilerin sınıf içerisinde göstermiş olduğu istenmeyen davranışlara yönelik olarak öğretmenlerin almış olduğu önlemler nelerdir?	3.Okuma güçlüğü yaşayan öğrencilerden kaynaklı yaşanan disiplin sorunları sınıf yönetimini nasıl etkilemektedir? Açıklar mısınız? Bu davranışlara nasıl müdahale ediyorsunuz? 4.Bu davranışlara nasıl müdahale ediyorsunuz?
3. Okuma güçlüğü yaşayan öğrenciler tarafından gösterilen istenmeyen davranışların giderilmesi için öğretmenler tarafından ne gibi öneriler sunulmaktadır?	5.Okuma güçlüğü hakkında ne tür bilgiye sahipsiniz? 6.Sınıf içerisinde okuma güçlüğü yaşayan öğrencilerin, sınıf içi istenmeyen davranışları nasıl önenebilir? Önerileriniz nelerdir?
	7.Ekleme istediğiniz bir şey var mı?

Tablo 3'te görüleceği üzere, araştırmanın birinci ve ikinci alt problemine ilişkin olarak sınıf öğretmenlerine 2, üçüncü alt problemine ilişkin ise 3 görüşme sorusu yöneltilmiştir.

Verilerin Analizi

Yapılan bu çalışmada nitel araştırmalarda sıklıkla kullanılan içerik analizi tekniğinden yararlanılmıştır. İçerik analizleri araştırmacılar tarafından yazılı materyaller, sözel materyaller ve diğer materyallerin nesnel ve sistematik bir şekilde incelenmesine olanak sağlayan akademik bir yoldur (Tavşancıl ve Aslan, 2001). Cohen, Manion ve Morrison'a (2007) ise içerik analizini, araştırmacı tarafından elde edilen yazılı verilerin temel içeriklerinin ve içerdiği oldukları iletilerin aktarılması ve ifade edilmesi işlemi olarak da tanımlamaktadır. Çalışmada birbiri ile benzer olan veriler belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde toplanmış olup, elde edilen verilerin kolay ve anlaşılır olması sağlanmıştır. Araştırmada belirlenen temalar; 'okuma güçlüğü yaşayan öğrencilerin sınıftaki durumu', 'sınıf içerisinde istenmeyen davranışlara yönelik önlemler'

ve 'sınıf içerisinde istenmeyen davranışlara yönelik öneriler' olmuştur. Araştırmanın içerik analizinde öncelikle katılımcılar arasındaki tutarlılık belirlenmiştir. Katılımcıların vermiş olduğu cevaplar öncelikle temalara ayrılmış ve araştırmacılar tarafından kategorize edilen veriler ayrı olarak kodlanmıştır. Veriler sınıf öğretmenliği alan uzmanı 3 öğretim üyesi ve 1 ölçme değerlendirme uzmanına sunulmuş ve kendilerinden verilere ilişkin kodlama yapmaları istenmiştir. Uzmanların oluşturdukları kodlamalar arasındaki tutarlılığın hesaplaması için Miles ve Huberman'ın (1994) önerdiği, [Güvenirlilik = Görüş Birliği / (Görüş Birliği + Görüş Ayrılığı)] şeklindeki formül kullanılmıştır. Yapılan hesaplama sonucunda, bu katsayı %88 olarak bulunmuştur. Hesaplanan katsayısının %70'in üzerinde olması sebebiyle uzmanlar tarafından ortaya konulan kodlamaların tutarlı olduğu kabul edilmiştir (Miles ve Huberman, 1994). Bu sayede araştırmanın güvenilirliğinin artırılması hedeflenmiştir. Yıldırım ve Şimşek'e (2016) göre yapılan araştırmalarda doğrudan alıntılara yer verilmesi, uzman görüşünün alınması, daha fazla araştırmacının dâhil edilmesi, araştırmada çeşitleme yoluna gidilmesi yapılan araştırmanın güvenilirliğini artırmaktadır.

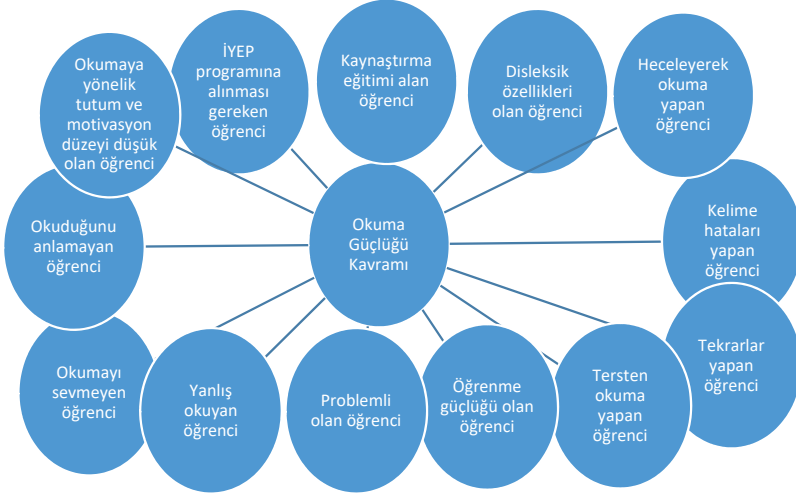
Analiz sürecinde, katılımcılardan izin alınmış ve etik ilkeler doğrultusunda katılımcılara (S1, S2, S3, ... şeklinde) kod numarası verilmiştir. Araştırmaya katılanların görüşlerini açık ve net bir şekilde yansıtabilmek amacıyla bulgular doğrudan alıntılarla desteklenmiştir.

Bulgular

Bu bölümde sınıflarında okuma güçlüğü olan öğretmenlerin okuma güçlüğü kavramına vermiş oldukları yanıtlar, okuma güçlüğü olan öğrencilerin sınıf içerisindeki istenmeyen davranışları, istenmeyen davranışlara yönelik olarak sınıf öğretmenlerinin almış oldukları önlemler ve istenmeyen davranışlara yönelik olarak sınıf öğretmenlerinin önerileri yer almaktadır.

Sınıflarında Okuma Güçlüğü Yaşayan Öğrenciler Olan Öğretmenlerin Okuma Güçlüğü Kavramına Vermiş Olduğu Yanıtlar

Sınıflarında okuma güçlüğü yaşayan öğrenci bulunan öğretmenlerin okuma güçlüğü kavramına vermiş olduğu yanıtlar Şekil 1'de verilmiştir.

Şekil 1. Okuma güçlüğü kavramına öğretmenlerin vermiş olduğu yanıtlar

Şekil 1'e bakıldığında öğretmenler "okuma güçlüğü" sorununu geniş olarak algılamış ve birçok nedeni bu kategoride değerlendirmişlerdir. Buradan da anlaşılacağı üzere okuma güçlüğü'nün birçok nedeni vardır. Okuma güçlüğü öğrencilerin yaşamış olduğu güçlüğü göre değişebilmektedir. Öğrencilerde bulunan okuma güçlüklerinin sebebi ortaya çıkarılmalı ve bu probleme göre öğrenciye destek sağlanması gerektiği söylenebilir.

Okuma Güçlüğü Olan Öğrencilerin Sınıf İçi Durumları

Bu başlık altında, okuma güçlüğü yaşayan öğrencilerin sınıf içerisinde göstermiş olduğu istenmeyen davranışlar, bu istenmeyen davranışların neden kaynaklandığı ve yaşanan disiplin sorunlarının sınıf yönetimini nasıl etkilediği ile ilgili bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 4. Okuma güçlüğü yaşayan öğrencilerin sınıftaki durumuna ilişkin kategori ve kodlar

<i>Tema: Okuma güçlüğü yaşayan öğrencilerin sınıftaki durumu</i>	
<i>Kategoriler</i>	<i>Kodlar</i>
Okuma güçlüğü yaşayan öğrencilerde sık görülen özellikler	İçine kapanıklık (n: 13) Mahcubiyet duygusu (n: 8) Dikkatinin çabuk dağılması (n: 12) Başarısızlık nedeniyle sınıf arkadaşlarına tepki gösterme (n: 5) Ailevi sorunlar (n: 14) Ailede ret süreci (n: 11) İsteksizlik (n: 14) Okuma yetersizliği nedeniyle alay konusu olma (n: 10)
Okuma güçlüğü yaşayan öğrencilerde sık görülen davranışlar	Hırçınlık, saldırgan olma (n: 3) Stres (n: 4) Özgüven eksikliği (n: 8) Eşyalarını kaybetme (n: 5) Fiziksel şiddet uygulama (n: 5) Kâğıt kesme (n: 3) Arkadaşları ile konuşma ve onları konuşturma (n: 7) Kendine zarar verme (n: 4) Diğer öğrencileri rahatsız etme (n: 4) Başka nesnelere uğraşma (n: 12) Sürekli tuvalete gitmek isteme (n: 10) Ödev yapmama (n:6)
Öğretmen algısı	Öğretmenlerin okuma güçlüğü olan çocukların yetersizlik göstermesini disiplin sorunu olarak görmemesi (n:14) Okuma güçlüğü olan öğrencilerin, öğretmenin dikkatini dağıtması (n:15) Okuma güçlüğü olan öğrenciler davranış problemi yaşamıyor (n:12)

Tablo 4 incelendiğinde okuma güçlüğü yaşayan öğrencilerin sınıftaki durumuna ilişkin üç kategori ortaya çıkmıştır. Buna göre okuma güçlüğü yaşayan öğrencilerde sık görülen özellikler olarak öğretmenler tarafından ailevi sorunlar (n:14), isteksizlik (n:14), içe kapanıklık (n:13) ifadeleri en fazla kod olarak görülmektedir. Bu çocukların sınıfta gösterdikleri davranışlar kategorisinde başka nesnelere uğraşma (n:12) ve sürekli tuvalete gitmek isteme (n:10) dikkat çeken kodlardır. Araştırma da önemli bir bulgu da okuma güçlüğü olan öğrencilerin, öğretmenin dikkatini dağıtması (n:15) ve öğretmenlerin okuma güçlüğü olan çocukların yetersizlik göstermesini disiplin sorunu olarak görmemesi (n:14) kodudur. Bu doğrultuda öğretmenlerin içe kapanıklık gösteren öğrencileri sınıfta istenmeyen davranış yaptığı yönünde değerlendirmedeği anlaşılmaktadır. Bu konuda öğretmen görüşleri şu şekildedir:

“Sınıfımda okuma güçlüğü yaşayan öğrenci var. Şöyle son derece uyumlu bir öğrenci. Benim genellikle ailelere ulaşamamakta sıkıntım var. İçine kapalı bir öğrenci zaten. Okurken heyecanlanıyorlar.” (S_5)

“Sınıfımda 2-3 öğrencim var okuma güçlüğü yaşayan ancak bu öğrencilerimin istenmeyen davranışları yok. Ama şöyle bir sıkıntı var bu öğrenciler eğer ders okuma üzerine ve anlama üzerine ise dikkatleri çabuk dağıldığı için ya arkadaşları ile konuşuyor, konuşturuyorlar ya da dikkati dağıtım kalemle uğraşıyorlar. İstenmeyen davranış deyince zarar verici, dersi bozucu davranışlar sergilemiyorlar. Bu öğrenciler genellikle kendilerine zarar veriyorlar, başka şeylerle uğraşarak kapatmaya çalışıyorlar. Bir de tuvalete gitmek istiyorlar. Yani daha çok bu sıkıntıyı yaşayan öğrenci başkasına değil kendine zarar vermekte.” (S_1)

Öğretmenlerin Sınıfta İstenmeyen Davranışlara Yönelik Önlemleri

Okuma güçlüğü olan öğrencilerin sınıfta göstermiş olduğu davranışlara yönelik olarak sınıf öğretmenlerinin almış olduğu önlemler bu başlık altında incelenmiştir.

Tablo 5. Sınıfta istenmeyen davranışlara yönelik önlemlerin kategori ve kodları

Tema: Sınıfta istenmeyen davranışlara yönelik önlemler	
Kategoriler	Kodlar
Bilişsel önlemler	Daha fazla zaman ayırmak (n:14) Birebir ilgilenmek (n:13) Farklı okuma metodları kullanmak (n:7) Onlara öncelik vermek (n:5) Ek çalışmalar yaptırmak (n:3) Ödev vermek (n:12)
Duyuşsal önlemler	Değerli olduğunu hissettirmek (n:11) Öğrenciyi ödüllendirmek (n:8) Sabırlı olmak (n:7) Duyarlı olmak (n:8) Öğrencinin empati kurmasını sağlamak (n:5) Dikkatlerini çekmek (n:11) Görev ve sorumluluk vermek (n:9) Öğrenciyi sevmek (n:15) Öğrenciyi uyarmak (n:5)

Tablo 5 incelendiğinde, okuma güçlüğü yaşayan öğrencilerin istenmeyen davranışlarına ilişkin öğretmenler tarafından alınan bilişsel önlemler; daha fazla zaman ayırmak (n:14), birebir ilgilenmek (n:13) ve ödev vermek (n:12) kodları dikkat çeken kodlardır. Öğrenciye değerli olduğunu hissettirmek (n:11), öğrenciyi sevmek (n:15) ve dikkatlerini çekmek (n:11) kodları araştırmada dikkat çeken kodlar olmuştur. Bu konuda öğretmenlerle yapılan görüşmeler şu şekildedir:

“Bahsettiğim çocuk küfür de ediyordu. Ancak ben bu çocuğun bu küfürme davranışını zamanla yok ettim. Ona hep iyi davrandım. Yani bu çocuğun bu küfür olayını bitirmiş oldum.” (S_9)

“Olumsuz davranışları öğrenciye bildiriyor ve bu olumsuz olan davranışları düzeltmeye çalışıyorum. Öğrenciye bu davranışı yapmaması gerektiğini defalarca söyleyerek bu davranışı yok etmeye gayret gösteriyorum. Bu öğrencilerle birebir ilgilenmek de ayrı bir çözüm yolu oluyor. Olumlu yönlerini geliştirerek ve olumsuz yönlerini de kendisine bildirerek bu davranışlarını yok etmeye çalışıyorum. Öğrenciye daha çok iyi davranmak ve iyi yönlerini ödüllendirmek gerekir.” (S_7)

“Öğretmenin burda birkaç parçaya ayrılması, dersini birkaç parçaya bölmesi gerektiğini düşünüyorum. Yani bir kısımla belirli bir aşamaya gelmişsiniz, okuma yazma çalışmaları yapıyorsunuz ancak bu çocuk geride. Bu çocuğa da ders içerisinde yapabildiği seviyede, sürekli ona soru sorarak, özel ifadelerde fikrini alarak ya da öğrencinin yardımcı olmasına izin vererek sorumluluk alması sağlanabilir. Ayrıca bu çocuklara da ders içerisinde 3-5 dakika zaman ayrılabilir. Kişisel olarak öğrenciye seni seviyorum denmeli ve hissettirilmeli. Başarısızsam öğretmen beni sevmem imajını kaldırmak gerekmektedir. Bu öğrencilere de görev ve sorumluluklar verilerek bu durumlar ortadan kaldırılabilir.” (S_15)

Öğretmenlerin Sınıftaki İstenmeyen Davranışlara Yönelik Önerileri

Okuma güçlüğü olan öğrencilerin sınıfta göstermiş olduğu istenmeyen davranışlara yönelik olarak sınıf öğretmenlerinin önerileri bu başlık altında incelenmiştir.

Tablo 6. Sınıfta istenmeyen davranışlara yönelik önerilerin kategori ve kodları

Tema: Sınıfta istenmeyen davranışlara yönelik öneriler	
Kategoriler	Kodlar
Bilişsel öneriler	Ek program uygulamak (n:11) Sesli okuma yaptırmak (n:15) Hızlı okuma teknikleri uygulamak (n:12) İYEP (ilkokullarda yetiştirme programı) programına almak (n:14) Velileri bilinçlendirmek (n:8) Okuma güçlüğü ile ilgili tanıtımlar yapmak (n:5) Okuduğunu anlamaya yönelik etkinlikler yapmak (n:9) Ayrı bir sınıfta program uygulamak (n:3) Okul idaresinin sürece dâhil olmasını sağlamak (n:13) Bol bol kitap okumasını sağlamak (n:14) Evde ailesi ile sesli okuma yaptırmak (n:12) Ailelere seminerler verip farkındalık oluşturmak (n:7)
Duyuşsal öneriler	Aileden destek almak (n:7) Öğrenci ile birebir ilgilenmek (n:15) Grupla çalışma ortamı oluşturmak (n:5) Akran öğrenmesini sağlamak (n:5) Öğrenciyi disipline etmek (n:8) Rehberlik servisine yönlendirmek (n:12) Özel ilgi göstermek (n:12) Dersleri sempatik hale getirmek (n:15) Bu öğrencileri ciddiye almak (n:15) Okuma motivasyonunu arttırmak (n:15) Okumaya yönelik tutum geliştirmek (n:15)

Tablo 6 incelendiğinde öğretmen görüşlerine göre, okuma güçlüğü yaşayan öğrencilerin sınıfta istenmeyen davranışlarını engellemek için bilişsel öneriler kategorisinde öğrencilere ek program uygulanması (n:11), sesli okuma yaptırmak (n:15), hızlı okuma teknikleri uygulamak (n:12), İYEP programına almak (n:14), okul idaresinin sürece dahil olmasını sağlamak (n:13), bol bol kitap okumasını sağlamak (n:14), evde ailesi ile birlikte sesli okuma yaptırmak (n:12) kodları araştırmada dikkat çeken kodlar olmuştur.

Sınıf öğretmenlerinin okuma güçlüğü yaşayan öğrencilerin sınıfta istenmeyen davranışlarını engellemek için duyuşsal öneriler kategorisinde öğrenci ile birebir ilgilenmek (n:15), rehberlik servisine yönlendirmek (n:12), özel ilgi göstermek (n:12), dersleri sempatik hale getirmek (n:15) ve bu tür öğrencileri ciddiye almak kodları dikkat çeken kodlardır. Ayrıca araştırmada öğrencilerin okumaya yönelik olarak tutum ve motivasyon düzeylerinin yükseltilmesi (n:15) gerektiği öğretmenler tarafından belirtilmiştir. Bu konuda öğretmenlerin görüşleri şu şekildedir:

“Bu öğrenciler genellikle kalem ile oynuyorlar, yere çöp atıyorlar, yere bir şey düşürüyorlar. Bu öğrencilere yardım etmek istiyorsak; rehber öğretmenlere yönlendirilmeli, ailesi ile görüşülmeli. Öğrencilerin yaşamış olduğu bu okuma güçlüğü diğer derslerine etki etmekte. Özellikle matematik derslerine etki ediyor. Bu öğrenciler disipline edilirse sonuç alabiliriz.” (S_2)

“Öğrencilere okuduğunu anlamaya yönelik olarak etkinliklerin olması bu öğrencilerin okuma güçlüğünü gidermeye yardımcı olabilir diye düşünüyorum. Bu konuda ailelere yönlendirme yapılabilir. Bu öğrencilerin sınıfı özel olmalı. Öğretmenleri ayrı bir şekilde olmalı. Ayrı etkinliklerin oluşturulması gerekiyor. Ailelerin bilgilendirilmesi, seminerler verilmesi gerekiyor. Bu konuda farkındalık oluşturulması gerekiyor.” (S_11)

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Okuma güçlüğü yaşayan öğrencilerin sınıfta istenmeyen davranışları ve bu istenmeyen davranışlara, öğretmenler tarafından alınan önlemler ve uygulamaya yönelik önerilere bu bölümde yer verilmiştir.

Görüşme yapılan öğretmenlere göre, okuma güçlüğü yaşayan öğrencilerde sık görülen özellikler olarak; içe kapanıklık göstermesi, mahcubiyet duygusu yaşamaları, dikkatlerinin çabuk dağılması, başarısızlık nedeni ile sınıf arkadaşlarına tepki göstermesi, ailevi sorunlarının olması, ailede ret süreci yaşanması, okumaya karşı isteksizlik yaşamaları ve okuma yetersizliği nedeni ile alay konusu olmalarıdır. Bu sonuç ile paralel olarak Burden (akt. 2013)'te, Dreikurs'un (1998) öğrencilerin kabul edilme ve onaylanma isteğinin ve davranışlarının bu isteği gerçekleştirmeye yönelik olduğunu ifade etmiştir. Aynı kaynaktan, onaylanma beklentisi olan bazı öğrencilerin, yanlış bir inançla uygunsuz davrandıklarında onaylanacaklarını zannettikleri belirtilmiştir. Bu sonuçtan hareketle okuma güçlüğü yaşayan öğrencilerin çoğunluğunun akademik başarısızlık sebebiyle kendilerini diğer öğrencilere oranla eksik görmektedirler.

Öğretmen görüşlerine göre okuma güçlüğü olan öğrenciler, başarısızlık duygusu yaşamaktadırlar. Öğrenciler, sınıf içi hırçınlık ve saldırgan tavır gösterme, stres yaşama, özgüven eksikliği, eşyalarını kaybetme, fiziksel şiddet uygulama, kâğıt kesme, arkadaşları ile konuşma ve konuşurma, kendine zarar verme, başka nesnelere uğraşma, diğer öğrencileri rahatsız etme, sürekli tuvalete gitmek isteme ve ödev yapmama gibi istenmeyen davranışları sergilemektedirler. Erol, Özaydın ve Koç (2010, s. 43) araştırmalarında, başarı korkusu yaşayan öğrencilerin sınıfta gergin ve stresli olduklarını belirtmişlerdir. Okuma güçlüğü yaşayan öğrencilerde görülen başarısızlık duygusu onları sınıf içi şiddet, saldırgan davranış gibi bir takım istenmeyen davranışlara yönlendirdiği söylenebilir. Bu nedenle okuma güçlüğü yaşayan öğrencilerin bu başarısızlık duygusunu ve okuma güçlüklerinin kaldıracak programlara ihtiyaç duyulduğu söylenebilir. Nitekim Sirem (2020) okuma güçlüğü yaşayan öğrencilere yönelik olarak hazırlanmış olduğu programla, öğrencilerin okumaya yönelik tutum düzeylerinin arttığını ve bu durumun öğrencilerin akademik başarılarına da yansıtıldığını belirtmiştir.

Araştırmada elde edilen diğer önemli bir sonuç ise okuma güçlüğü yaşayan öğrencilerin istenmeyen davranışlarına yönelik olarak öğretmen algılarıdır. Öğretmenler okuma güçlüğü yaşayan öğrencilerin yetersizlik göstermesini disiplin sorunu olarak görmemektedirler. Araştırmadan elde edilen öğretmen algısının aksine Burden (akt. 2013)'te, Dreikurs'un (1998) bu tür inançları hatalı amaçlar olarak adlandırdığı ve dikkat çekme, güç gösterisi, intikam ve içe kapanmanın istenmeyen bir davranış olduğunu belirtmesidir. Ayrıca araştırmadan elde edilen diğer önemli bir sonuç ise, okuma güçlüğü yaşayan öğrencilerin öğretmenlerin dikkatini dağıtması ve okuma güçlüğü olan öğrencilerin davranış problemleri yaşaması da öğretmen algılarını oluşturmasıdır.

Okuma güçlüğü yaşayan öğrencilerin sınıfta istenmeyen davranışlarının önlenmesi için öğretmenlerin bilişsel önlemleri; bu tür öğrencilere daha fazla zaman ayırmak, onlarla birebir ilgilenmek, bu tür öğrencilere farklı öğretim metodları uygulamak, onlara öncelik vermek, onlarla ek çalışmalar yapmak ve onlara ödev vermek olmuştur. Kanık Uysal ve Akyol (2019, s. 28) okuma güçlüğü olan öğrencilerin, öğrenciye ayrılan zamanın ve emeğin ona özel olmasından ve onun yaşadığı güçlüklerle yönelik çözüm önerileri sunan bir programa tabi tutulmasıyla giderildiğini ifade etmişlerdir. Bu bağlamda öğretmenlerin almış olduğu bu önlemlerin yerinde olduğu söylenebilir.

Okuma güçlüğü yaşayan öğrencilerin sınıfta istenmeyen davranışlarına yönelik olarak öğretmenlerin duyuşsal önlemleri ise; öğrencinin değerli olduğunu hissettirmek, öğrenciyi ödüllendirmek, onlara karşı sabırlı davranmak, duyarlı olmak, öğrencinin empati kurmasını sağlamak, dikkatlerini çekmek, görev ve sorumluluk vermek, öğrenciyi sevmek ve öğrenciyi uyarmak olmuştur. Nitekim Ataman'ın (2003, s. 289) sınıf içi iletişimde karşılaşılan davranış problemlerini konu alan çalışmasında, öğretmenin yeterli hoşgörüyü sahip olmaması, istedik davranışları ödüllendirmekten çok istenmeyen davranışları cezalandırma yoluna gitmesi, istenilen davranışlar için model olamaması, beklentilerini öğrencilerin gelişim seviyelerinin çok üstünde belirlemesi

ve onların bireysel özelliklerine önem vermemesi sınıfta istenmeyen davranışların oluşmasına sebep olduğu bulgusuna ulaşmıştır

Araştırmada okuma güçlüğü yaşayan öğrencilerin sınıf içinde göstermiş oldukları istenmeyen davranışlara yönelik olarak öğretmenlerin bilişsel önerileri; ek program uygulamak, sesli okuma yaptırmak, hızlı okuma teknikleri uygulamak, İYEP (ilko-kullarda yetiştirme programı) programına almak, velileri bilinçlendirmek, okuma güçlüğü ile ilgili tanıtımlar yapmak, ayrı bir sınıfta program uygulamak, okul idaresinin sürece dâhil olmasını sağlamak, bol bol kitap okumasını sağlamak, evde ailesi ile birlikte sesli okuma yaptırmak ve ailesine seminerler vermek olmuştur. Başar (2001), öğretmenin, öğrencinin yapmış olduğu yanlış davranışlarının kaydını tutarak değişim ve gelişiminin izlenmesini, gerektiğinde aile ve okulu bilgilendirmeyi ve sınıf içinde sıkıntı yaratan durumlarda yalnız uğraşma yerine, okul yönetimi ve aile ile yardımlaşmayı önermektedir. Okuma güçlüğü yaşayan öğrencilerin istenmeyen davranışlarının önlenmesi için öğretmenlerin sunduğu önerilerin yerinde olduğu söylenebilir.

Yapılan araştırmada okuma güçlüğü yaşayan öğrencilerin sınıfta istenmeyen davranışlarının önlenmesi için öğretmenlerin duyuşsal önerileri ise; aileden destek alınması, öğrenci ile birebir ilgilenilmesi, grupta çalışma ortamı oluşturulması, akran öğrenmesinin sağlanması, öğrencinin disipline edilmesi, rehberlik servisine yönlendirilmesi, öğrenciye özel ilgi ve alaka gösterilmesi, derslerin sempatik hale getirilmesi, öğrencilerin ciddiye alınması, bu öğrencilerin topluma kazandırılması ve öğrencilerin motivasyon düzeyinin artırılması gerektiğini ifade etmişlerdir. Öğretmenlerin önermiş oldukları bu yöntemler okuma güçlüğü yaşayan öğrencilerin istenmeyen davranışlarını azaltabileceği söylenebilir. Nitekim Girmen, Anılan, Şentürk ve Öztürk (2006, s. 242) sınıf öğretmenlerinin istenmeyen öğrenci davranışlarına gösterdikleri tepkiler üzerine yapmış oldukları araştırmalarında, öğretmen tepkilerinin; en çok sınıf kurallarını hatırlatma, sesli uyarma, soru sorma, ilgilenme veya ilgi gösterme, dikkat çekme, göz teması kurma, görmezden gelme, istenilen davranışı gösterme, sessizce uyarma, dokunma, azarlama, yerini değiştirme, görüşmeye çağırma ve ceza verme olduğunu belirtmişlerdir.

Araştırmadan elde edilen bulgular ışığında aşağıdaki önerilerde bulunulabilir.

Sınıf içerisinde okuma güçlüğü yaşayan öğrencilere değer verilmesi, öğrencinin sevildiğinin hissettirilmesi, öğrencinin ödüllendirilmesi, bu öğrencilerle ayrı çalışma yapılması ve daha fazla zaman ayrılması,

Okuma güçlüğü yaşayan öğrencilere yönelik olarak ek programlar uygulanması, aileden destek alınması, öğrenci ile birebir çalışmalar yapılması, sesli okumalar yaptırılması, okuduğunu anlamaya yönelik olarak etkinlikler yaptırılması ve bu öğrencilere ayrı bir sınıfta ayrı programlar uygulanması önerilebilir.

Yapılan bu çalışma sınıflarında okuma güçlüğü yaşayan öğretmenlerle yapılmıştır, sürece velilerde dâhil edilerek başka bir çalışma yapılabilir.

Okuma güçlüğü yaşayan öğrencilerde sözlü ve sözel olmayan davranışlarının analiz edilmesi ile ilgili başka bir çalışma yapılabilir.

Kaynakça

- AKYOL, H. ve Kodan, H. (2016). Sınıf öğretmenlerinin sınıflarında karşılaştıkları okuma güçlüklerine ilişkin nitel bir araştırma. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 35(2), 7-21.
- ATAMAN, A. (2013). Sınıfta iletişimde karşılaşılan davranış problemleri. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 1(3), 281-292.
- BAŞAR, H. (2001). *Sınıf yönetimi*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- BOND, G.L ve Tinker, M.A. (1957). Reading difficulties their diagnosis and correction. Newyork: Appleton-Century-Crofts, Inc.
- BURDEN, P. (2013). Classroom management. *John Wiley & Sons, Inc.* Hoboken.
- COHEN, L. Manion, L. & Morrison, K. (2007). *Research methods in education* (6th ed.). New York, NY: Routledge.
- ÇAPRI, B., Balcı, A. ve Çelikkaleli, Ö. (2010). İlköğretim öğretmenlerinin sınıf içi istenmeyen davranışlara ilişkin görüşlerinin karşılaştırılması. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(2), 89-102.
- EROL, O., Özeydin, B. ve Koç, M. (2010). Sınıf Yönetiminde Karşılaşılan Olaylar, Öğretmen Tepkileri ve Öğrenciler Üzerindeki Etkileri: Unutulmayan Sınıf Anılarının Analizi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 16(1), 25-47.
- GİRMEN, P., Anılan, H., Şentürk, İ. ve Öztürk, A. (2006). Sınıf Öğretmenlerinin İstenmeyen Öğrenci Davranışlarına Gösterdikleri Tepkiler. *Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(15), 234-245.
- GÜRSES, İ. ve Kılavuz, M.A. (2011). Erikson'un psiko-sosyal gelişim dönemleri teorisi açısından kuşaklararası din eğitimi ve iletişiminin önemi. *Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 20(2), 153-166.
- KANIK UYSAL, P. ve Akyol, H. (2019). Okuma güçlüğü ve giderilmesi: Bir eylem araştırması. *Eğitim ve Bilim*, 44(198), 17-35.
- KOCAARSLAN, M. (2019). İyi ve zayıf okuyucular için okuduğunu anlama: Kuramsal ve ampirik açıdan bir bakış. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi, Elektronik Yayın*. doi: 10.21565/ozelegitimdersisi.433448
- KURUYER, H. G. (2014). *Zenginleştirilmiş okuma programının okuma güçlüğü olan öğrencilerin bilişsel süreç ve nöral yapılarına etkisi* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Okuma Güçlüğü Yaşayan Öğrencilerin Sınıftaki Davranışlarının İncelenmesi Üzerine Nitel Bir...

- KARADAĞ, Ö., Kağan Keskin, H. ve Arı, G. (2019). Hızlı Otomatik İsimlendirme ve Okuduğunu Anlama İlişkisinde Okuma Becerisinin Aracılık Etkisi. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 44(197), 353-366.
- MARSHALL, M. N. (1996). Sampling for qualitative research. *Family Practice*, 13(6), 522-526.
- MARSHALL, C. & Rossman, G. B. (2014). *Designing qualitative research*. New York: Sage.
- MERRIAM, S.B. (1988). *Case study research in education: A qualitative approach*. Jossey-Bass, San Francis-co.
- MILES, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis* (2nd ed.) Thousan Oaks, CA: Sage.
- ÖZBAY, M. ve Melanlioğlu, D. (2008). Türkçe eğitiminde kelime hazinesinin önemi. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(1), 30-45.
- PALA, A. (2005). Sınıfta istenmeyen öğrenci davranışlarını önlemeye dönük disiplin modelleri. *Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(13), 171-179.
- RASINSKI, T. V. (2003). The fluent reader: Oral reading strategies for building word recognition, fluency, and comprehension. Scholastic Inc.
- SIDEKLI, S. ve Yangın, S. (2005). Okuma güçlüğü olan öğrencilerin okuma becerilerinin geliştirilmesine yönelik bir uygulama. *Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(1), 393-414.
- SIREM, Ö. (2020). *Okuma destek programının ilkokul öğrencilerinin okuma güçlüğüne sağaltımına etkisi*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- SÖZEN, N. (2017). *Okuma güçlüğü olan öğrencilerin anlama becerilerinin geliştirilmesinde rehberli okuma yöntemi'nin etkisi* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- ŞENTÜRK, H. ve Oral, B. (2008). Türkiye'de sınıf yönetimi ile ilgili yapılan bazı araştırmaların değerlendirilmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(26), 1-26.
- TAVŞANCIL, E. ve Aslan, E. (2001). İçerik analizi ve uygulama örnekleri. Epsilon Yayınları: İstanbul.
- YILDIRIM, A. ve Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayınları: Ankara.
- YILDIRIM, A. (1999). Nitel araştırma yöntemlerinin temel özellikleri ve eğitim araştırmalarındaki yeri ve önemi. *Eğitim ve Bilim*, 112, 1300-1337.
- YILDIZ, M. (2013). İlköğretim 5. sınıf öğrencilerinin okuduğunu anlama, okuma motivasyonu ve okuma alışkanlıkları arasındaki ilişki (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- WALKER, R. B. (1954). A study of probable causes of reading disability among twenty children in a remedial reading room (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). The University of Southern California, California.